

dr hab. Aleksander Wójtowicz
Instytut Filologii Polskiej UMCS

SPIS PUBLIKACJI

Monografie:

Cogito i "sejsmograf podświadomości". Proza Pierwszej Awangardy, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2010, ss.237.

Nowa Sztuka. Początki (i końce), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego (seria „awangarda/rewizje”), Kraków 2017, ss. 279.

Edycje krytyczne:

J. Czechowicz, *Pisma zebrane*, t. 9, *Varia*, Lublin 2013, ss. 672 (wspólnie z J. Cymermanem)
Nowy styl, nowe pióra. Antologia krytyki i eseistyki 1939-1945, Lublin 2015 (wspólnie z J. Święchem).

Reflektor. Materiały archiwalne (i prasowe), Lublin 2017 (wspólnie z J. Cymermanem.)

Inne edycje:

Stanisław Wujastyk, *Czasy i Przyjaźnie*, Lublin 2010 (opracowanie, wspólnie z E. Ryczkowską).

Redakcja:

E-edytorstwo. Edytorstwo w świecie nowych mediów (redakcja, wspólnie z P. Nowakiem), Lublin 2013, ss. 382.

Józef Czechowicz. Poeta - prozaik - krytyk - tłumacz, Lublin 2015 (współred.).

Artykuły opublikowane w wydawnictwach zwartych:

1. *Portret współczesności z chimerą w tle. O filmach Darrena Aronofsky'ego, „Ha!art”* 2002, nr 2-3. Przedruk [w:] *Nowe nawigacje II*, red. P. Kletkowski, P. Marecki, Kraków 2003.
2. *„Transformacje” Francis Bacona. O poemacie Tadeusza Różewicza „Francis Bacon, czyli Diego Velázquez na fotelu dentystycznym”*, w: *Poezja nowa i najnowsza. Sytuacje. Interpretacje*, red. A. Niewiadomski, Sandomierz 2003.
3. *Pogranicze reportażu i powieści. „Mount Everest 1924” Jalu Kurka*, [w:] *Wokół reportażu podróżniczego*, red. E. Malinowska, D. Rott, Katowice 2004, ss. 173-183.
4. *Starość awangardzisty. O późnej poezji Juliana Przybosa*, [w:] *Dojrzewanie do pełni życia. Starość w literaturze polskiej i obcej*, red. S. Kruk, E. Flis-Czerniak, Lublin 2006.
5. *Od afirmacji do lęku. Futurystyczne wizje nowoczesności na przykładzie wiersza „lęk” Stanisława Młodożeńca*, [w:] *Przestrzenie lęku. Lęk w kulturze i sztuce XIX-XX wieku*, red. D. K. Sikorski, T. Sucharski, Słupsk 2006, s. 67-76.

6. „Różne wykładniki realności”. *Międzywojenna proza Adama Ważyka*, [w:] *Księga dedykowana profesorowi Jerzemu Świąchowi*, red. A. Kochańczyk, A. Niewiadomski, B. Wróblewski, Lublin 2009, s. 255-264.
7. *Modernizacja i jej cień. O prozie Pierwszej Awangardy*, [w:] *Dwudziestolecie 1918-1939. Odkrycia, fascynacje, zaprzeczenia*, red. A. S. Kowalczyk, T. Wójcik, A. Zieniewicz, Warszawa 2010, s. 250-265.
8. „Kino – choroba dnia dzisiejszego”. *Powieść awangardowa i film* [w:] *Komunikowanie i komunikacja w dwudziestoleciu międzywojennym*, red. K. Stępnik, M. Rajewski, Lublin 2010, s. 203-215.
9. *Sport i „duch nowych czasów”*. O „Laurze olimpijskim” Kazimierza Wierzyńskiego, [w:] *Nowożytny Igrzyska Olimpijskie w mediach polskich do 1936 roku*, red. P. Nowak, K. Stępnik, Lublin 2010, s. 161-170.
10. „Mówienie o Murzynach”. *Futurystyczne wizje egzotyizmu*, [w:] *Studia postkolonialne nad kulturą i cywilizacją polską*, red. K. Stępnik, D. Trzeźniowski, Lublin 2010, s. 253-263.
11. „Wesołe ruiny” i „cyniczny półmrok”. *Doświadczenie nowoczesności w „Bezrobotnym Lucyferze” Aleksandra Wata*, [w:] *Doświadczenie nowoczesności. Perspektywa polska - perspektywa europejska*, red. E. Paczoska, J. Kulas, M. Gołubiewski, Warszawa 2011, s. 151-162.
12. *Fiasko „podróży w niewiadome”*. *Figura nowoczesnego developera w „Torpedzie czasu” Antoniego Słonimskiego*, w: *Fantastyka XIX-XXI wieku. Kanon i obrzeża*, red. J. Szcześniak, Lublin 2013, s.107-120.
13. *Miasto światła i ruchu. Paryż Pierwszej Awangardy*, [w:] *Awangarda Środkowej i Wschodniej Europy. Innowacja czy naśladownictwo*, red. M. Kmiecik, M. Szumna, Kraków 2015, s. 85-102.
14. *Druga młodość pierwszej awangardy. Powojenne wspomnienia twórców z kręgu „Zwrotnicy” i „Almanachu Nowej Sztuki”*, [w:] *Awangarda i krytyka. Kraje Europy Środkowej i Wschodniej*, red. M. Kmiecik, J. Kornhauser, M. Szumna, Kraków 2015, s. 29-44.
15. *Aneks do dziejów pierwszej awangardy. „Epizod” Adama Ważyka*, [w:] *Awangarda i krytyka. Kraje Europy Środkowej i Wschodniej*, red. M. Kmiecik, J. Kornhauser, M. Szumna, Kraków 2015, s. 29-58
16. *Filmowa proza Józefa Czechowicza*, [w:] *Józef Czechowicz. Poeta - prozaik - krytyk - tłumacz*, red. A. Niewiadomski, A. Wójtowicz, Lublin 2015, s. 113-130.
17. *Meandry postępu. Teorie spiskowe i kryzys nowoczesnej świadomości*, „Ha!art” 2016, nr 2, s. 6-16.
18. O „Kwiczole” inaczej, [w:] *Rzeczy do nazwania. Wokół Kornhausera*, red. Adrian Gleń, Jakub Kornhauser, WBPiCAK, Poznań 2016, s. 655-665.
19. „Najgenialniejsza genialność geniuszów XX wieku”. *Na marginesach polskiego futuryzmu*, [w:] *Impuls dadaistyczny w polskiej literaturze i sztuce dwudziestowiecznej*, red. P. Kurc-Maj, P. Polit, Łódź 2017, s. 152-169.
20. *Miasto, władza, satyra*, „Almanach Antropologiczny”, t. 7, *Miasta/awangardy*, red. A. Karpowicz, Warszawa 2017, s. 73-83.
21. *Kronika wypadków epoki. Wokół „Listu z Arktydy” Z. Haupta*, [w:] „*Jestem bardzo niefortunnym wyborem*”. *Studia i szkice o twórczości Zygmunta Haupta*, red. P. Panas, A. Niewiadomski, Lublin 2018.

22. *Wokół jednego opowiadania Adama Ważyka*, [w:] *Tradycje eksperymentu/eksperyment jako doświadczenie*, pod red. K. Hoffmana, J. Kornhausera, B. Sienkiewicz, Kraków 2019, s. 141-154.
23. *Kronika „stacji doświadczalnej”. „Fikcyjna postać” Edmunda Millera*, [w:] *Tradycje eksperymentu/eksperyment jako doświadczenie*, pod red. K. Hoffmana, J. Kornhausera, B. Sienkiewicz, Kraków 2019, s. 225-241.
24. *Dreptanie. Tadeusz Peiper i kino (po 1945 roku)*, [w:] *(Dy)Fuzje. Związki literatury i sztuki po 1945 roku*, red. M. Lachman. P. Polit, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – Wydawnictwo Muzeum Sztuki w Łodzi, Łódź 2019, s. 43-58.

Artykuły opublikowane w czasopismach:

1. *Tam, gdzie zawiodła demokracja. Ferdynanda Goetla droga do faszyzmu*, „Akcent” 2002, nr 4.
2. *Dziwna proza awangardy?*, „Annales UMCS” vol. LVIII, sectio FU, 2004.
3. *Katastrofizm i „żelazna bateria współczesności”. „S.O.S. (Zbaw nasze dusze!)” Jalu Kurka*, „Ruch Literacki” 2008, nr 2, s. 199-214.
4. *„Miłość” i cała „reszta”. „24 kochanków Perdity Loost” Jana Brzękowskiego*, „Przegląd Humanistyczny” 2008, nr 4, s. 39-57.
5. *Charlie w Inkipo. Chaplin według Pierwszej Awangardy*, „Kwartalnik Filmowy” 2010, nr 70, s. 6 - 14.
6. *Kariera w „mętnych wodach wiośnianych czasów”. Hochsztapler jako figura kryzysu nowoczesnej świadomości*, „Przegląd Humanistyczny” 2011, nr 3, s. 14-21.
7. *Renesans nauk ścisłych w „epoce wielkiego zamętu”. Mit modernizacji w publicystycznym dyskursie Brunona Winawera*, „Ruch Literacki” 4-5/2011, s. 409-422.
8. *„Świadoma myśl ludzka” i „ślepy żywioł płodności”. Publicystyka Tadeusza Boya-Żeleńskiego w kontekście nowoczesnej „polityki populacyjnej”*, „Pamiętnik Literacki” 2012, z. 4, s. 57-68.
9. *Boy-budowniczy. Reforma obyczajów w publicystyce Tadeusza Boya-Żeleńskiego*, „Literacje” 2013, nr 3, s. 22-29.
10. *„Paradoks Wielkiej Nocy” Józefa Czechowicza - komentarz edytorski o atrybucji tekstu*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny” 203, t. IX, s. 357-362, [wsp. z J. Cymermanem].
11. *„Start”, czyli powrót. Wokół „Międzywojnia” Jana Brzękowskiego*, „Śląskie Studia Polonistyczne” 2013, nr 1, s. 297-310.
12. *Transmutacja Utopii. „Nowoczesna alchemia” i nauka w „Mirandzie” Antoniego Langego*, „Ruch Literacki” 2014, nr 1, s. 53-66.
13. *Pacyfista w „epoce wielkiego zamętu”. „Kroniki tygodniowe” Antoniego Słonimskiego*, „Przegląd Humanistyczny” 2014, nr 6, s. 65-74.
14. *„Czarny Paryż”. Nieznana powieść J. Brzekowskiego i J. Fuchsówny*, „Pamiętnik Literacki” 2014, z. 4, s. 45-54.
15. *Spojrzenie żołnierza. Juliusz Kaden-Bandrowski i Józef Piłsudski*, „Akcent” 2017, nr 4, s. 78-89.
16. *Zerwane mosty. O dwóch wersjach poematu „Piłsudski” Anatola Sterna*, „Akcent” 2017, nr 4, s. 135-143.

17. *Wędrowiec i wygnaniec, czyli niespisane dzieje awangardy lubelskiej*, „Akcent” 2018, nr 4, s. 142-149.
18. *Zapomniana powieść Joli Fuchsówny i Jana Brzękowskiego albo o dwóch maszynopisach międzywojennej powieści kryminalnej Czarny Paryż*, „Ruch Literacki” 2018, nr 5, s. 567-614 (wsp. z I. Boruszkowską)
19. „Reflektor”. *Urwana ścieżka Nowej Sztuki*, „Studia i Materiały Lubelskie”, t. 21., Lublin 2019, s. 11-17 (wsp. z J. Cymermanem).
20. *Czarne i czerwone. Masy ludzkie w poezji polskiego futuryzmu*, „Praktyka Teoretyczna” 2019, nr 3, s. 29-44.
21. *Nieznany wiersz Jalu Kurka*, „Ruch Literacki” 2019, nr 2, s. 249-255.
22. *Kochany (Panie) Jalu – listy Jolanty Fuchsówny do Jana Brzękowskiego*, „Pamiętnik Literacki” 2019, z. 3, s. 149-160.
23. *Resztki awangardy. Powojenne pisma filmowe Tadeusza Peipera*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2019, nr 2, s. 103-113.
24. *Maszynopis w dobie „kultury przemysłowej”. O dwóch wersjach „Czarnego Paryża” Jolanty Fuchsówny i Jana Brzękowskiego*, „Sztuka Edycji” 2019, nr 2 s. 144-151 (wsp. z I. Boruszkowską).
25. *Scenarzysta w czasach kultury przemysłowej. Międzywojenna publicystyka filmowa Anatola Sterna*, „Kwartalnik Filmowy” 2019, nr 108, s. 284-292.

Recenzje naukowe:

1. *Tropy biografii*, „Przegląd Humanistyczny” nr 6, 2004, ss. 174 – 180 [rec. H. Gosk, *Bohater swoich czasów*, Warszawa 2003].
2. *Autobiografia i aporie nowoczesności (Przemysława Rojka "Historia zamężona autobiografią. Zagadnienia tożsamości narracyjnej w odniesieniu do powojennej liryki Aleksandra Wata")*, „Wielogłos” 2010, nr 1-2, s. 218-225.
3. *Literatura „po końcu świata” i „w środku życia”* [Ewa Wiegandt „Niepokoje literatury. Szkice o prozie polskiej XX wieku”], „Akcent” 2011, nr 3.
4. *O zmysłowym doznawaniu kina*, „Z teorii i praktyki dydaktycznej języka polskiego”, t. 22, Katowice 2013, s. 210-214, [Justyna Budzik, *Dotyk światła. O zmysłowym doznawaniu kina*].
5. „*Notatniki*” Aleksandra Wata, „Pamiętnik Literacki” 2017, nr 2, s. 249-252 [A. Wat, „*Notatniki*”, red. A. Dziadek, J. Zieliński].
6. *Awangarda, czyli strajk*, „Akcent” 2018, nr 1, s.123-127 [J. Kornhauser, *Awangarda. Strajki, zakłócenia, deformacje*].
7. *Przybosia portret wielokrotny*, „Akcent” 2018, nr 4, s. 116-120 [Przyboś dzisiaj, Pod redakcją Zenona Ożoga, Janusza Pasterskiego, Magdaleny Rabizo-Birek].
8. *Krynicki, labirynt, zagadka*, „Teksty Drugie” 2018, nr 6, s. 156-160 [rec: I. Misiak, *Początek zagadki. O labiryntowej twórczości Ryszarda Krynickiego*].

Inne:

1. *Portret współczesności z chimerą w tle. O filmach Darrena Aronofsky’ego*, „Ha!art” 2002, nr 2-3. Przedruk [w:] *Nowe nawigacje II*, red. P. Kletkowski, P. Marecki, Kraków 2003.
2. *Summa odruchów i pozostałości*, „Kresy” 2003, nr 2-3.

3. *Między historią a Historią*, „Akcent” 2003, nr 3.
4. *Zakręty literatury*, „Kresy” 2005, nr 1-2.
5. *Ostatnie podróże Miłosza*, „Akcent” 2005, nr 2.
6. *Pawi ogon*, „Akcent” 2005 nr 4, s. 171-174.
7. *Smak Big Maca*, „Akcent” 2006, nr 2.
8. *Filmowe inspiracje Witkacego*, „Akcent” 2006, nr 4, s. 144-147.
9. *Sen, mara, wiersz, (nie) wiara*, „Akcent” 2007, nr 1.
10. *Niemieckie Babadag*, „Kresy” 2008, nr 1-2, s. 158-161.
11. *Kapuścińskiego portret wielokrotny*, „Przegląd Powszechny” 2009, nr 4, s. 149-151.
12. *Metamorfozy Aleksandra Wata*, „Kresy” 2009, nr 1-2, s. 157-161.
13. *Powrót Brunona Jasieńskiego*, „Akcent” 2009, nr 3.
14. *Kolejne słowo o Brunonie Jasieńskim*, „Akcent” 2010, nr 2.
15. *Kluski, holocaust i liberatura*, „Akcent” 2011, nr 2.
16. *Czy tekst unosi to, co go niesie? Trzydzieści lat liberatury*, „Akcent” 2012, nr 2.
17. *Safari w Mordorze*, „Akcent” 2013, nr 4.
18. *Opowiedzieć wojnę, opowiedzieć siebie*, [wstęp do:] S. Knapp, *Kwadratowe słońce*, Biłgoraj 2017.

KONFERENCJE NAUKOWE

Organizacja:

1. „Józef Czechowicz. W stulecie urodzin”, Lublin, marzec 2003 (UMCS – KUL)
2. Ptaki w kulturze, literaturze i sztuce, UMCS w Lublinie, Urszulin, 15-17.04.2019
3. Państwo/Awangarda, UMCS, Lublin, 17-18.06.2019

Uczestnictwo

1. *Oblicza terroru państwowego w literaturze międzywojennej, "Człowiek w obliczu wojny, rewolucji i terroru w świetle dokumentów literackich i paraliterackich, historycznych i współczesnych"*, Lublin 18-20 listopada 2002, UMCS.
2. *Od afirmacji do lęku. Futurystyczne wizje nowoczesności na przykładzie wiersza „lęk” Stanisława Młodożeńca, „Lęk w kulturze i sztuce od XIX do XXI wieku”*, Ustka, maj 2003, PAP.
3. *„Transformacje” Francis Bacona. O poemacie Tadeusza Różewicza „Francis Bacon, czyli Diego Velázquez na fotelu dentystycznym”, „Jesień poetów”, Sandomierz, listopad 2003, Towarzystwo Naukowe Sandomierskie/Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu.*
4. *Starość awangardzisty. O późnej poezji Juliana Przybosa, „Starość. Dojrzewanie do pełni życia”, listopad 2004, Lublin, UMCS.*
5. *Powieść o przyszłym awangardziście. „Ma lat 22” Tadeusza Peipera, „Z problemów prozy. Powieść o artyście”, Toruń, listopad 2004, UMK.*
6. *Awangardowy eksperyment. O powieści filmowej Jana Brzękowskiego, Wielość sztuk - jedność sztuki. Wokół granic interakcji sztuk*, Olsztyn, październik 2005, UWM.
7. *"Murzyn jest elfem współczesności". Futurystyczne wizje egzotyizmu, "Studia postkolonialne nad kulturą i cywilizacją polską"*, Roskosz, maj 2008, UMCS.
8. *Modernizacja i jej cień. O prozie Pierwszej Awangardy, Dwudziestolecie 1918-1939. Odkrycia, fascynacje, zaprzeczenia*, 18-19 listopada 2008, UW.

9. *Sport i nowoczesna mitologia. O "Laurze olimpijskim" Kazimierza Wierzyńskiego, "Nowożytnie igrzyska olimpijskie w mediach polskich do 1936 roku"*, Janów Podlaski, 28-9 V 2009, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.
10. *"Wesołe ruiny" i "cyniczny półmrok". Doświadczenie nowoczesności w "Bezrobotnym Lucyferze" Aleksandra Wata, "Doświadczenie nowoczesności w literaturze i teatrze. Perspektywa polska - perspektywa europejska"*, Warszawa 5-7 VI 2009, Uniwersytet Warszawski.
11. *Promieniowanie codzienności. Proza Pierwszej Awangardy wobec dyskursu realistycznego, "Realizm - niedokończony projekt"*, Kraków 9-10 XI 2009, Uniwersytet Jagielloński.
12. *"Świadoma myśl ludzka" i "ślepy żywioł płodności". Publicystyka Tadeusza Boya-Żeleńskiego w kontekście nowoczesnej eugeniki"*, "Literatura i literaturoznawstwo po Darwinie. W 200-lecie urodzin Karola Darwina", 1-3 XII 2009, Uniwersytet Śląski.
13. *Hochsztapler - figura kryzysu nowoczesnej świadomości, "Sensacja w dwudziestoleciu międzywojennym (prasa, literatura, radio, film)"*, Lublin 20-21 IX 2010, Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie.
14. *Wokół przekładów poezji awangardowej, "Laboratorium przekładu literackiego"*, Centrum Studia Movia w Mińsku, Ambasada PR w Mińsku, Słobódka (Białoruś), 22-23 IX 2012.
15. *Meandry postępu. Teorie spiskowe a kryzys nowoczesnej świadomości, "Utopia. Myślenie-fantazja-rzeczywistość"*, UŚ, Katowice, 28-30 XI 2012.
16. *Czechowicz i film, "Europa Czechowicza"*; Muzeum Lubelskie, KUL, UMCS, Lublin, 7-8.11.2013.
17. *Paryż Pierwszej Awangardy; Awangardy Środkowej i Wschodniej Europy - innowacja czy naśladownictwo?*, UJ, Kraków, 23-24 I 2014.
18. *Impuls dadaistyczny w polskiej literaturze i sztuce XX w.*, Muzeum Sztuki w Łodzi, 12-13.12.2015 (Referat: *Pop-futuryzm? Pop-dada? Środowisko "Katarynki Warszawskiej"*)
19. *Tradycje eksperymentu*, ogólnopolska konferencja naukowa, Uniwersytet Jagielloński, 20-21.01.2017 (referat *Eksperyment i bunt. Tradycje awangardy w powojennej poezji Anatola Sterna*).
20. *Zygmunt Haupt. Powrót pisarza*, ogólnopolska konferencja naukowa, Kazimierz Dolny, 27-28.04.2017, KUL-UMCS (referat *Zygmunt Haupt i kultura popularna*).
21. *Miasta/Awangardy*, ogólnopolska konferencja naukowa , 20.04.2017, Warszawa, UW, (referat *Lubelskie szopki literackie: między awangardą a kulturą popularną*).
22. *Słowiańszczyzna z ptasiej perspektywy*, międzynarodowa konferencja naukowa, Poznań, 23-24.11.2017, UAM, (referat: *Kto nie lubi gawronów? Wokół "Gniazda białozora" Marii Rodziewiczówny*).
23. *Eksperyment jako doświadczenie*, ogólnopolska konferencja naukowa, Poznań, 30.11-01.12.2017, UAM, (referat: *Kronika „stacji doświadczalnej”. Fikcyjna postać Edmunda Millera*).
24. *The Avant-Garde: Aesthetic Strategies and Participatory Art*, międzynarodowa konferencja naukowa , UJ, Kraków, 8-10.12.2017 (referat: *City - Mass - Hunger - Rage. Futurism and Narrative Poetry*).
25. *Miasta i zwierzęta. Humanistyczne perspektywy badania miasta*, UW Warszawa, 24.05.2018 (referat: *Gawron, czyli intruz w mieście*).

26. *Język + Awangarda*, IBL PAN, 17-18.10.2018 (referat: *Resztki awangardy. Powojene pisma filmowe Tadeusza Peipera*).
27. *Ptaki w kulturze, literaturze i sztuce*, UMCS w Lublinie, Urszulin, 15-17.04.2019 (referat: *Gawron, czyli nowoczesność*)
28. *Polityczność/Awangarda*, UJ Kraków, 17-18.05.2019 (referat: *Od futurysty do mocarstwowca. Przypadek Stanisława Grędzińskiego*).
29. *Państwo/Awangarda*, UMCS, Lublin, 17-18.06.2019 (referat: *Awangarda dla młodzieży. Proza Jalu Kurka*)
30. *III Zjazd Filmoznawców i Medioznawców*, UŁ, Łódź 17-19.06.2019 (referat: *Narracje (o) nowoczesności. Pierwsza Awangarda i kino*)
31. *Polityki/Awangardy*, UW, Warszawa 24-25.10.2019 (referat: *Między polityką kulturalną a historyczną. Scenariusze filmowe Anatola Sterna*)